

25

Archiwalia Historische Gesellschaft für die Provinz Posen

Archiwa instytucji i stowarzyszeń

Odłąbną kategorię rękopisów stanowią materiały archiwalne dokumentujące działalność instytucji i stowarzyszeń, zarówno polskich jak i niemieckich, działających głównie na terenie Wielkopolski. Do najstarszych, a zarazem największych i najcenniejszych należą archiwalia *Historische Gesellschaft für die Provinz Posen* [25] (działającego w latach 1885-1945), w tym dokumentacja *Kunstverein zu Posen* (zał. w 1884) oraz *Historische Gesellschaft in Polen* (1919-1939). W 1933 roku przekazano Bibliotece, jako depozyt wieczysty, akta Związku Zawodowego Literatów Polskich w Poznaniu z lat 1921-1933 korespondencję, protokoły z posiedzeń, sprawozdania i in. Bogaty materiał badawczy zawiera także

obszerne archiwum Polskiego Muzeum Szkolnego we Lwowie, które w latach 1964-1965 zostało przekazane do Biblioteki wraz z ocalałą po wojnie częścią księgozbioru Muzeum. Wraz z nimi trafiły do zbiorów albumy [26] z rysunkami uczniów poznańskich szkół z lat 1911 i 1913 pochodzące ze zbiorów dawnego *Posener Schulmuseum*.

Z pozostałych archiwów instytucji i organizacji wielkopolskich warto wymienić m.in. materiały *Posener Provinziallehrerverein* (akta z lat 1771-1896), *Hindenburg-Museum* (akta z lat 1917-1921), Towarzystwa Naukowej Pomocy dla Młodzieży Wielkiego Księstwa Poznańskiego (1842-1845), Towarzystwa Pedagogicznego w Trzemesznie (1856-1858), Narodowej Organizacji Kobiet w Poznaniu (1924-1927) oraz Towarzystwa Polsko-Włoskiego w Poznaniu (1932-1934).

St. Mittelschule Nr. 7 Hirsgau

2. Teil von dem Gedichte „Die Christenheit und ihre Tugend“

Die Christenheit und ihre Tugend
„Ist für die Seiner“

O. Schulz

St. Mittelschule Nr. 7 Hirsgau

2. Teil von dem Gedichte „Die Christenheit und ihre Tugend“

Die alte Gegend
„Sprach, was ich jetzt je sein können“...

L. Berg

St. Mittelschule Nr. 7 Hirsgau

2. Teil von dem Gedichte „Die Christenheit und ihre Tugend“

Die neue Gegend
„Was wird es in der fernsten Zukunft“...

M. Kutschmann

26

Rysunki szkolne
poznajskich
gimnazjalistów
(1911)

ekonomistów - Edwarda Taylora ²⁸, twórcy tzw. Poznańskiej szkoły ekonomicznej oraz Zbigniewa Zakrzewskiego, autora książek o międzywojennym Poznaniu.

Wśród przechowywanych w Bibliotece spuścizn znajdują się także materiały po znanych wielkopolskich kompozytorach, muzykach i muzykologach: Adolfie Chybińskim, Bolesławie Dembińskim, Kornelu Michałowskim, Jerzym Młodziejowskim ²⁹, Feliksie Nowowiejskim, Stefanie Poradowskim oraz Marii Szczepańskiej.

²⁸

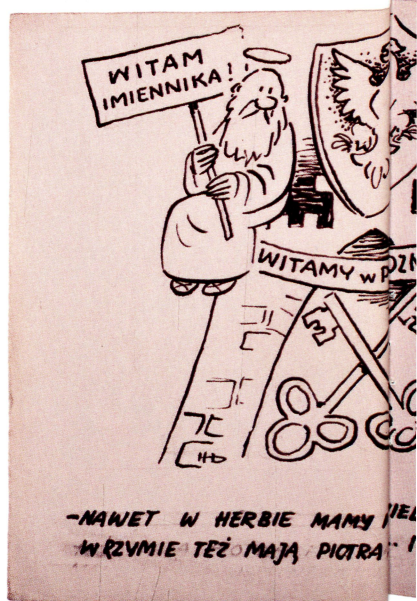
Prof. Edward Taylor
ze studentami Uniwersytetu
Poznańskiego
(1948)

²⁹

Jan Bułhak i Jerzy
Młodziejowski
przed poznańską
Operą (1947)

Obszerne archiwum Emila Zegadłowicza zawiera materiały związane z życiem literackim i kulturalnym stolicy Wielkopolski okresu dwudziestolecia międzywojennego ³⁰. Zegadłowicz mieszkał w Poznaniu w latach 1927-32, angażując się w życie artystyczne i kulturalne miasta jako kierownik literacki Teatru Polskiego, dyrektor programowy Polskiego Radia, redaktor czasopism „Świat Kulisy” i „Tęcza”, a także jako współtwórca Towarzystwa Polsko-Rumuńskiego oraz pierwszego poznańskiego kabaretu Żdziebko.

30

Emil Zegadłowicz: *Gorzkie żale* (ok. 1925)
- projekt okładki
Jerzego Hulewicza

31

Henryk Derwich
- rysunek z cyklu
Posnaniana

Kolekcja rękopiśmiennych archiwaliów i materiałów dotyczących wybitnych postaci powiększyła się ostatnio o spuścizny dwóch wielkopolskich artystów plastyków: w 2010 roku Biblioteka Uniwersytecka pozyskała spuściznę po Henryku Derwichu (1921-1983), znanym rysowniku satyrycznym i wieloletnim współpracowniku „Expressu Poznańskiego” ³¹, zaś w 2012 roku do zbiorów trafiła obszerna spuścizna po Wacławie Taranczewskim (1903-1987), malarzu i rysowniku, twórcy wielu projektów i realizacji monumentalnych (polichromie i witraże) w poznańskich i wielkopolskich kościołach ³² oraz w instytucjach publicznych.

32

Wacław Taranczewski - projekty witraży
do kościoła
św. Marcina
w Poznaniu
(ok. 1975)